

materiale fortæller Das Gupta Malabarkøbmændenes triste historie i en tid hvor de reduceredes fra rige handelshuse, hvis skibe besjlede de indiske have og ankrede op i Mocha, Bengalen og Malacca, til pantsættelsen af deres huse og personlige ejendom. Deres fallit må først og fremmest søges i den fyrstelige handelspolitik som Travancore satte mønster for; men det hollandske kompagnis svækkelse var en medvirkende årsag.

Bogen er charmerende, men til tider noget usammenhængende skrevet. Dette skyldes delvis kildematerialets karakter, men måske også svagheder i selve opstillingen. Det bør nævnes, at forfatteren koncentrerer sig om de kræfter, som led nederlag i århundredets slutning, og ikke har ofret så meget plads på de ny, der var på vej. Der er således ikke noget klart billede af de britiske handelsinteresser. Das Gupta tager for givet, at læsren er fortrolig med lokale indiske forhold, som derfor ikke forklares tilfredsstillende. Dette gør værket mere specielt end det skønnes nødvendigt. Man savner i det hele taget en indføring fra forfatterens side i de problemer, han har sat sig for at løse, og som han så flittigt har arbejdet med. Bogen er utvivlsomt et vigtigt bidrag til det 18. århundredes handelshistorie; men det er overladt til læseren selv at vurdere forf.s resultater og indplacere dem i et bredere billede af tidens asiatiske handel. Man må håbe at historikerne ikke vil lade sig afskrække og til gengæld glæde sig over bogens både faglige og litterære kvalitet.

JØRGEN MØLLER

HANS HIRN: Från Lantingshausen till Jägerhorn. Ett värvat regemente i Finland 1751–1808. Helsingfors. Svenska Litteratursällskapet i Finland, 1970. 285 s. Ill. 45 FM.

Som det fremgår af bogens undertitel, handler den om et hvervet svensk regiments historie i en 57-årig periode fra det ankommer til Finland og indtil det opløses efter fæstningerne Svartholms og Sveaborgs kapitulation først på året 1808. Den nævnte periode behandles ikke i en sammenhængende kronologisk fremstilling, men bogens 18 kapitler er viede dels personelle og organisatoriske forhold dels en række væsentlige episoder i regimentets tilværelse. De sidstnævnte er bl. andre: Overførelsen til Finland, deltagelse i krigen i Pommern mod Preussen 1757–62 og i krigen mod Rusland 1788–90 samt de foran nævnte fæstningers fald. I de førstnævnte kapitler, ialt 10, behandles emner som: Organisationen, officererne, underofficererne, rekruttering, mandskabet, bevæbningen og udrustningen samt beklædningen. I et af disse kapitler – i øvrigt bogens største – omtales de otte chefer regimentet havde i perioden ret indgående. Chef ved overførelsen til Finland var generalmajor J. A. Lantingshausen, medens oberst F. A. Jägerhorn var den sidste, som gav navn til regimentet før dets opløsning.

Et biografisk bilag, der først og fremmest er medtaget for at tjene genealogernes interesse, udgør et sidste kapitel i bogen. Selv om oplysningerne kun gælder officerer, underofficerer og civilmilitære (læger og præster m. fl.), der ikke er behandlet i Elgenstiernas eller Carpelans ättartavlor, og forfatteren medgiver ufuldstændighed, omfatter bilaget dog 35 officerer, 311 underofficerer og 71

civilmilitære; for en dels vedkommende drejer det sig om ganske udførlige oplysninger. Sidst i bogen findes kildefortegnelse omfattende 27 utrykte og 125 trykte kilder (heraf er 11 forfatterens egne skrifter) samt personregister med godt 500 navne.

Som det fremgår af det foran sagte må det biografiske bilag have en ikke ringe personalhistorisk betydning – en del sådant stof kan i øvrigt hentes rundt om i bogen. Dennes egentlige værdi ligger dog i den indgående behandling, som er blevet et svensk hvervet regiment – specielt dets personel – til del i en ret kort periode. Mange af de forhold, som Hirn drager frem, er forholdsvis almene for hvervede regimenter i 18. århundredes sidste halvdel – andre er selvfølgelig specielt svensk-finske. Alt i alt er bogen et godt eksempel på den nidkærhed og det sagligt høje niveau, som præger finsk militærhistorisk forskning.

HELGE KLINT

E. O. A. HEDEGAARD: *Krigen paa Sjælland 1807*. Helsingør, Poul A. Andersens Forlag, 1970. 157 s. Ill. 46,00 kr. Indb. 75,00 kr.

Hovedsigtet med bogen er at skildre de sjællandske, lolland-falsterske og mønske landeværnsbataljoners formering og opmarch samt deres nederlag over for de engelske tropper ved Køge den 29. august 1807. Forfatteren er af den opfattelse, at disse begivenheder i hidtidige fremstillinger er stillet i skyggen af Københavns belejring og bombardement samt flådens udlevering. Til behandling af disse – og man må dog nok sige – hovedbegivenheder i krigen på Sjælland 1807 er her kun anvendt få sider, således at bogens titel lover nok så meget, som der holdes.

Hedegaard har naturligvis udnyttet ældre trykte kilder, især Generalstabens *Meddelelser fra Krigsarkiverne* (1883 ff), G. T. Ræders *Danmarks Krigs- og Politiske Historie 1807–09* (1850 ff) og H. J. Bloms *Krigstildragelserne i Sjælland 1807* (1845). Men forfatteren har lagt et stort arbejde i at samle stof også andet sted fra til uddybelse og levendegørelse især af skildringen af landeværnets kamp – det såkaldte træskoslag. Det drejer sig bl. a. om engelske og hannoveranske kilder, danske rapporter, regimentshistorier og breve samt bevarede øjenvidneskildringer. Endelig har Hedegaard foretaget terrainrekognosceringer i kampområdet. Hverken disse eller det nævnte materiale har dog ændret væsentligt ved de store linier i fægtningens forløb, således som disse for længst er trukket op. Hedegaards fremstilling af kampens forskellige faser er imidlertid klar og instruktiv; medvirkende hertil er en række fortrinlige kortskitser med kalcoverlæg, der desværre er anbragt bagi bogen.

Ved optakten til træskoslaget sendte den engelske general, der havde fået opgaven at nedkæmpe det sjællandske landeværn, lord Wellesley – senere hertug af Wellington – næsten halvdelen af sine krigserfarne linietropper under general von Linzingen frem vest for Køge Landevej – hvor Wellesley selv rykkede frem – for over Lellinge at falde hjemmeværnsenhederne i ryggen syd for Køge. Det lykkedes ikke, fordi von Linzingens fremrykning tog længere tid, end Wellesley havde påregnet. Dette forhold er aldrig blevet undersøgt helt til bunds, og det er heller ikke lykkedes Hedegaard at give nogen udtømmende forklaring på, at